

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมดโดยย่อ แล้วสรุปผลการวิจัย และการอภิปราย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งจะกล่าวโดยล่ำคัมคังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาโครงการและกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย สรุปเนื้อหาสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 385 คน ครู-อาจารย์ผู้สอน จำนวน 583 คนรวมประชากรทั้งสิ้น 968 คน ซึ่งกำลังปฏิบัติงานอยู่จริงในปีการศึกษา 2520 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตศึกษา 6 จำนวน 44 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่ม 50 % ของจำนวนโรงเรียนในเขตศึกษา 6

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม โดยศึกษาความมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษา หลักและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา งานหลัก กระบวนการและเทคนิคที่ใช้

ในการนิเทศการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน การวางโครงการนิเทศ กิจกรรมนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน บทบาทของผู้นิเทศ งานของอาจารย์ใหญ่ และหัวหน้าสายวิชาในการนิเทศการศึกษา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ เพื่อหาข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน วิทยากรวิจาณ์พร้อมกันนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดสอบที่โรงเรียนบางปะอิน "ราชานุเคราะห์" โรงเรียนมหาราช "ประชานิมิตร" และโรงเรียนบางปะหัน หลังจากนั้นก็ได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงใหม่ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด แบบสอบถามนี้มี 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรตามโรงเรียนที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูล 44 โรงเรียน จำนวน 968 ฉบับ หลังจากนั้นเป็นเวลา 30 วัน จึงรวบรวมแบบสอบถามมาได้ 850 ฉบับ (87.81 %) เป็นคำตอบของผู้บริหารโรงเรียน 350 ฉบับ (90.91 %) จากที่ส่งไปทั้งหมด 385 ฉบับ และจากครู-อาจารย์ผู้สอน 500 ฉบับ (85.76 %) จากที่ส่งไปทั้งหมด 583 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน
2. กลุ่มครู-อาจารย์ผู้สอน

ข. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้คือ

1. วิเคราะห์คะแนนการปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ คะแนน ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การหาค่า

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 850 คน เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่า ผู้บริหารชายมี 210 คน (60.00 %) ผู้บริหารหญิงมี 140 คน (40.00 %) ครู-อาจารย์ผู้สอน ชายมี 205 คน (41.00 %) และครู-อาจารย์หญิงมี 295 คน (59.00 %)

เมื่อจำแนกตามอายุ ปรากฏว่าไม่มีผู้บริหารคนใดอายุต่ำกว่า 21 ปี ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 10 คน (1.18 %) อายุ 21-30 ปี มีจำนวน 556 คน (65.41 %) อายุ 31-40 ปี (จำนวน 179 คน (21.06 %) อายุ 41-50 ปี มีจำนวน 88 คน (10.35 %) และอายุ 51-60 ปี มีจำนวน 17 คน (2.00 %)

เมื่อจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 382 คน (44.94 %) วุฒิปริญญาตรี มีจำนวน 456 คน (53.65 %) และวุฒิที่สูงกว่า ปริญญาตรี มีจำนวน 12 คน (1.41 %)

เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน ปรากฏว่าระยะเวลาที่ประชากรดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน ต่ำกว่า 1 ปี มีจำนวน 198 คน (23.29 %) ช่วง 1-5 ปี มีจำนวน 482 คน (56.71 %) ช่วง 6-10 ปี มีจำนวน 94 คน (11.06 %) ช่วง 11-15 ปี มีจำนวน

31 คน (3.65 %) ช่วง 15-20 ปีมีจำนวน 29 คน (3.41 %) และตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีจำนวน 16 คน (1.88 %)

2. วิธีปฏิบัติในด้านการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านต่าง ๆ จากแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มีดังนี้คือ

2.1 การปฏิบัติในด้านกระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษา โดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในเรื่องการมอบหมายและแบ่งงานให้แก่ครู-อาจารย์ ให้ความสำคัญและความสามารถ ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการปฏิบัติที่อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุดได้แก่เรื่อง จัดปฐมนิเทศครูใหม่และก่อนมอบหมายงานใหม่ให้แก่ครูเป็นประจำ สำหรับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ที่ขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครู-อาจารย์มีความเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ในเรื่อง ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานทางวิชาการ สนับสนุนให้ครูริเริ่มวิธีสอนหรือมีโครงการใหม่ ๆ มีการกระตุ้นให้ครู-อาจารย์มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และ เมื่อครู-อาจารย์มีปัญหาค้นหาการเรียนการสอนอาจารย์ใหญ่และหัวหน้าสายวิชาได้ช่วยกันแก้ปัญหาให้ครู-อาจารย์

2.2 การปฏิบัติในด้านโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสรุปแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครู-อาจารย์มีความเห็นว่าการปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในเรื่อง จัดให้มีโครงการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้แก่ครู-อาจารย์ภายในโรงเรียน ค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องนี้ มีค่าเท่ากัน

2.3 การปฏิบัติในการจัดกิจกรรมนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นขัดแย้งกันโดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การปฏิบัติในค้ำนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครู-อาจารย์มีความเห็นว่าการปฏิบัติในค้ำนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติมีค่าแตกต่างกันมาก ได้แก่ เรื่อง จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้บริหารโรงเรียน = 1.95 ค่าเฉลี่ยของครู-อาจารย์ = 0.97) และในเรื่อง จัดให้มีการตรวจการทำบันทึกการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ (คะแนนเฉลี่ยของผู้บริหารโรงเรียน = 1.36 ค่าเฉลี่ยของครู-อาจารย์ = 0.98) สำหรับในเรื่อง จัดให้มีการตรวจการทำบันทึกการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

2.4 การปฏิบัติในค้ำการนิเทศการสอน โดยสรุปแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในค้ำนี้น้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของครู-อาจารย์ มีค่าต่ำมากในเรื่อง จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการศึกษา วิจัยคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน (คะแนนเฉลี่ยของครู-อาจารย์ = 0.70) และในเรื่อง มีการส่งเสริมให้นำผลวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน (คะแนนเฉลี่ยของครู-อาจารย์ = 0.83) นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นขัดแย้งกันในเรื่อง จัดให้มีการสาธิตวิธีการสอนและวิธีใช้สื่อการสอนแก่ครู-อาจารย์ในโรงเรียน โดยที่ผู้บริหารมีความเห็นว่าการปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครู-อาจารย์เห็นว่าการปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

2.5 การปฏิบัติในค้ำการส่งเสริมทางวิชาการแก่ครู โดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในค้ำนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในเรื่องจัดให้มี

การสัมมนาหรือประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียน มีการปฏิบัติมาก แต่สำหรับเรื่องสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครู-อาจารย์มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติในเรื่องเดียวกันนี้ อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

2.6 การปฏิบัติในค่านิยมเสริมหลักสูตร โดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยแต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรในทุกเรื่องอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.7 การปฏิบัติในด้านการใช้วัสดุที่สูญปรณสิ่งใช้อำนวยความสะดวกและห้องสมุด โดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย และเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นขัดแย้งในเรื่องการดูแลสภาพของสถานที่ทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานด้านการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครู-อาจารย์เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.8 การปฏิบัติในด้านการประเมินผล โดยสรุปแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลในทุกเรื่องอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.9 การปฏิบัติในด้านการสร้างขวัญของครู โดยสรุปแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในเรื่อง สร้างลักษณะในความเป็นผู้นำให้แก่ครู และเปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานที่ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตัวเองให้มาก ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน โดย

ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครู-อาจารย์มีความเห็นว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามความนึกเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีดังนี้คือ

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น มีปัญหาและอุปสรรคมาก โดยเรียงตามลำดับได้แก่ เรื่องการขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางนิเทศการศึกษา ขาดตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง ขาดแคลนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และขาดการวางแผนดำเนินการนิเทศอย่างเป็นทางการ สำหรับเรื่องที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย โดยเรียงลำดับได้แก่ ครู-อาจารย์บางคนไม่พอใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนซึ่งเคยใช้มานานแล้ว และครู-อาจารย์บางคนขาดความเชื่อมั่นในตนเองเนื่องจากขาดพื้นฐานทางวิชาการ และทักษะ

3.2 ครู-อาจารย์มีความเห็นว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นมีปัญหาและอุปสรรคมาก โดยเรียงตามลำดับได้แก่ เรื่อง การขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขาดการวางแผนดำเนินการนิเทศอย่างเป็นทางการ ขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางนิเทศการศึกษา ขาดความรู้และความเข้าใจในระบบและวิธีดำเนินการนิเทศที่ถูกต้องและขาดตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง สำหรับในเรื่องที่ครู-อาจารย์เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยได้แก่ ครู-อาจารย์บางคนไม่พอใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนซึ่งเคยใช้มานานแล้ว

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความนึกเห็นไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด พอที่จะสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ โดยเรียงลำดับ ซึ่งได้แก่ จำนวนครู-อาจารย์มีไม่เพียงพอ อาจารย์ใหญ่ไม่มีเวลายากนักในการปฏิบัติงานในโรงเรียน การมอบหมายงานให้

รับผิดชอบค่านึงถึงวิทยุมากกว่าคุณวุฒิและความเหมาะสม การพิจารณาความดีความชอบเป็นไป
อย่างไม่เป็นธรรม และ การปฏิบัติหน้าที่ยึดตัวบุคคลเป็นใหญ่มากกว่าหลักการ

การอภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ศึกษานั้น เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วจะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์มีความเห็น
สอดคล้องกันว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติในด้านการจัดการ
นิเทศการศึกษา ในด้านการนิเทศการสอน ในด้านการส่งเสริมทางวิชาการแก่ครู ในด้าน
กิจกรรมเสริมหลักสูตร ในด้านการใช้สื่อที่สมบูรณ์แบบ สิ่งนี้อำนวยความสะดวกและห้องสมุด
ในด้านการประเมินผล และในด้านการสร้างขวัญของครู สำหรับในกรณีที่ผู้บริหารโรงเรียน
และครู-อาจารย์มีความเห็นขัดแย้งกันเกี่ยวกับการปฏิบัติ โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการ
ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครู-อาจารย์เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ได้แก่ ในด้าน
โครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาและในด้านการจัด
กิจกรรมนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร จากผลการวิจัยนี้พอจะสรุปได้ว่า ในระดับโรงเรียน
มัศึกษามีการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย ทั้ง ๆ ที่การนิเทศการ
ศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการปรับปรุงสภาพการ
เรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการ
นิเทศการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลทางการศึกษา กิจกรรมการ
นิเทศการศึกษาควรจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนและได้รับความร่วมมือจากครู-
อาจารย์ในโรงเรียนด้วย ดังนั้น ตัวจักรสำคัญในการดำเนินการจึงได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
ผู้ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดการนิเทศการศึกษา
และจะต้องเป็นผู้กระตุ้นและประสานงานให้ผู้อยู่บังคับกับนักศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบรองลงมาร่วมกันริเริ่ม
จัดดำเนินการ นอกจากรู้ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ควรมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นผู้ที่มีความกิริเริ่ม

สร้างสรรค กระทบหรือรบกวนในการปฏิบัติงาน เป็นนักแก้ปัญหาไม่ใช่ว่าสร้างปัญหา มีทักษะในการนิเทศ การศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น และจะต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเริ่มจาก ด้านกระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษา จะเห็นได้ว่า ในเรื่องการมอบหมายและแบ่งงานสอนให้แก่ครู-อาจารย์นั้น ได้คำนึงถึงความถนัด และความสามารถ การปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะ ครู-อาจารย์ได้ทำการสอนได้ดี และปราศจากข้อคับข้องใจเนื่องจากได้สอนในวิชาที่ตนเองสนใจ ถนัดและชอบ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ส่วนในเรื่องจัดปฐมนิเทศครูใหม่และ ก่อนการมอบหมายงานใหม่ให้แก่ครูเป็นประจำ ในการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ผู้วิจัยมีความ เห็นว่าควรมีการปฏิบัติในเรื่องนี้ให้มาก เพราะการที่จะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพก็ขึ้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญคือครูผู้สอน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฐมนิเทศ ครูใหม่เพื่อที่ครูใหม่ได้เข้าถึงสภาพการจัดการ เรียนการสอน พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นการช่วยขจัดปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่อาจเกิดขึ้นให้ลดน้อยลง ในทำนองเดียวกัน ก่อนมอบหมายงานใหม่ก็ควรจะมีการปฐมนิเทศ เพื่อให้ครูได้ทราบถึงลักษณะของงาน ตลอดจนวิธี ปฏิบัติที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น เรียบร้อยและปราศจากอุปสรรค

ในด้านการจัดการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศการศึกษา และในด้านการจัดกิจกรรม นิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร จากผลการวิจัยจะเห็นว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ใน เกณฑ์น้อยแต่ครู-อาจารย์มีความเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน จึงควร เน้นความสำคัญในการจัดกิจกรรมนิเทศทุกเรื่องในด้านการจัดการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน และในด้านการจัดกิจกรรมนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น

ในด้านการนิเทศการสอนนั้น ครู-อาจารย์มีความเห็นว่า ในเรื่องจัดให้มีคณะกรรมการ ดำเนินการศึกษาวิจัยคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน และ มีการส่งเสริมให้นำนววิจัยมา ใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึง ควรดำเนินการให้มีการปฏิบัติในทั้ง 2 เรื่องนี้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการช่วยให้ได้ทราบถึงคุณภาพ ของการจัดการ เรียนการสอนและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ในด้านการส่งเสริมวิชาการแก่ครูนั้น ในเรื่องจัดให้มีการประชุมสัมมนาหรือประชุม
ปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและสถานการณ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการปฏิบัติมากซึ่งนับว่าเป็น
สิ่งที่ดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กสามารถเรียนได้
ตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน เป็นการแก้ปัญหาค้นหาความสูงเปลว
ทางการศึกษาได้ ส่วนในเรื่องการสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ หรือเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้และ
ประสบการณ์ ครู-อาจารย์มีความเห็นว่า การปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้นผู้
บริหารโรงเรียนจึงควรสนับสนุนและให้โอกาสแก่ครูในการศึกษาต่อ หรือกระตุ้นและส่งเสริมให้
ครูเข้ารับการอบรมเพื่อที่จะได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ และนำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการ
ปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ในค่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในด้านการใช้วัสดุที่อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก
และห้องสมุด และในก้านประเมินผล การปฏิบัติยังอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้ถือว่ามีความ
สำคัญต่อการจัดและการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจะเห็น
ความสำคัญและให้มีการปฏิบัติในด้านนี้ให้มากขึ้น รวมทั้งนั้นครู-อาจารย์ต้องให้ความร่วมมือใน
การดำเนินงานเป็นอย่างดีด้วย

ในด้านการสร้างขวัญของครู ครู-อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าในเรื่องสร้างลักษณะใน
การ เป็นผู้นำให้แก่ครูและเปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานใช้ความคิดริเริ่มของตนเอง การปฏิบัติอยู่ใน
เกณฑ์น้อย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควร เปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์มีอิสระและมีโอกาสที่จะทำ
งานที่ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตน นอกจากนี้แล้วผู้บริหารควรจะต้องรับฟังความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครู-อาจารย์ด้วย ทำให้ครู-อาจารย์มีความรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนร่วม
และมีความสามารถที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ซึ่งเป็นการช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเองและมี
กำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนนั้น มีปัญหาและ
อุปสรรคมากในเรื่องการขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางนิเทศการศึกษา ขาดบุคลากรที่

รับผิดชอบในการจัดการดำเนินการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง ปัญหานี้จะแก้ไขได้โดยขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในระดับวิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัยให้เปิดการอบรมหรือเปิดการสอนวิชาที่เกี่ยวกับนิเทศการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสนับสนุนให้ครู-อาจารย์ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางนิเทศการศึกษาและศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ และเชี่ยวชาญทางนิเทศการศึกษา จะได้นำหลักการ วิธีการเทคนิคต่าง ๆ ไปดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น สำหรับในเรื่องการขอกุศลสารรับผิดชอบการนิเทศโดยตรงนั้น ผู้บริหารและหัวหน้าสายวิชาอาจทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศไปพลางก่อนจนกว่าจะมีอัตรากำลังคนเพิ่มขึ้น

การขาดแคลนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานนั้นสามารถแก้ไขโดยกรมสามัญศึกษาควรจัดสรร เงินงบประมาณเพื่อการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน สมทบกับเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนจัดสรร เพื่อการนี้โดยเฉพาะ สำหรับเรื่องการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์นั้น แก้ไขโดยแสวงหาจากแหล่งทรัพยากรและแหล่งประกอบการในท้องถิ่น และขอความร่วมมือจากวิทยาลัยครูหรือมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคนั้นจัดส่งอาจารย์ผู้ชำนาญการในค่าน้ำมันให้การอบรมและสาธิตวิธีใช้และการผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับปัญหาในค่าน้ำค่าความรู้ความเข้าใจในระบบและวิธีดำเนินการนิเทศที่ถูกต้อง แก้ปัญหาได้โดยขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศเขตจัดการประชุมชี้แจงให้ครู-อาจารย์ของแต่ละโรงเรียนในเขตคัดเลือก ครูอาจารย์ที่เหมาะสมเข้าร่วมประชุมเพื่อนำความรู้พื้นฐานการนิเทศการศึกษาไปชี้แจงถ่ายทอดให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครู-อาจารย์ในโรงเรียนของตน นอกจากนี้แล้ว วิธีนี้ยังจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องขาดการวางแผนดำเนินการนิเทศอย่างเป็นทางการได้อีกด้วย

สำหรับปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอมาในแบบสอบถามแบบปลายเปิดนั้น สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการกล่าวโดยลำดับได้แก่ จำนวนครู-อาจารย์มีไม่พอเพียง อาจารย์ใหญ่ไม่มีเวลามากนักในการปฏิบัติงานในโรงเรียน การมอบหมายให้รับผิดชอบค่านึงถึงวิทยุติมากกว่าคุณวุฒิและความเหมาะสม การพิจารณาความก็ความชอบ

เป็นไปอย่างไม่เป็นธรรม และการปฏิบัติหน้าที่ก็กั้วบุคคลเป็นใหญ่

สำหรับปัญหาเรื่องครู-อาจารย์มีไม่เพียงพอ นั้น โรงเรียนที่ประสบปัญหานี้ส่วนมากเป็นโรงเรียนที่อยู่อำเภอห่างไกลออกไป เนื่องจากครู-อาจารย์มักจะย้ายไปอยู่โรงเรียนอื่นที่มีความสะดวกสบายกว่าปัญหานี้อาจแก้ไขได้โดยจัดสวัสดิการให้ครู-อาจารย์ให้ดีขึ้น การพิจารณาความดีความชอบ การให้ความเที่ยงธรรม ควรให้โอกาสมากกว่าครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติภาระอยู่ในโรงเรียนที่สะดวกสบาย สำหรับปัญหาเรื่องอาจารย์ใหญ่ไม่มีเวลามากนักในการปฏิบัติงานในโรงเรียน อาจแก้ปัญหานี้ได้โดยอาจารย์ใหญ่มอบหมายให้ครูทำหน้าที่และรับผิดชอบแทน ในการมอบหมายงานควรระมัดระวังข้อผิดพลาด ประสิทธิภาพและความเหมาะสมเป็นหลัก ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาได้สำหรับในด้านการมอบหมายงานนี้ได้รับนิยมนอบ ควรพิจารณาโดยคำนึงถึงวัยวุฒิ คุณวุฒิ และความเหมาะสมมากกว่าพิจารณาเพียงกันเดียว ซึ่งจะแก้ปัญหาคำกล่าวปฏิบัติหน้าที่ที่กั้วบุคคลเป็นใหญ่ได้คัยย ส่วนปัญหาในด้านการพิจารณาความดีความชอบอย่างไม่เป็นธรรมนั้น แก้โดยการสร้างเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งได้มาจากความเห็นชอบ และข้อเสนอแนะของครู-อาจารย์ในโรงเรียนเป็นแนวทางประกอบการพิจารณา

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 6 เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย จึงควรทำการวิจัยให้ครบทุกเขตการศึกษา เพื่อที่จะเห็นข้อแตกต่างและแนวทางการปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ควรมีการวิจัยวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบถึงแนวการปฏิบัติและสิ่งที่แตกต่างไปจากการปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา